

OVER RAAAF

Ronald en Erik Rietveld zijn broers en werken al acht jaar succesvol samen. Samen met ontwerper Arna Mackic vormen ze RAAAF (Rietveld-Architecture-Art-Affordances). Hun locatiespecifieke ontwerpen en installaties komen voort uit onderzoek en filosofische inzichten en stellen maatschappelijke vraagstukken aan de kaak.

OVER DE INSTALLATIE

The End of Sitting was zes weken te zien in expositieruimte Looiersgracht 60 te Amsterdam. In deze voormalige bierbottelarij vind je projecten op het grensvlak van kunst, architectuur en wetenschap. Zie looiersgracht60.org voor de actuele agenda.

'Als je nu staand werkt, ben je al snel het gekkie van kantoor. Maar wat ons betreft wordt het in 2025 de norm'

Al honderden jaren zijn ontwerpers bezig met de zoveelste variatie op de stoel. Niemand die zich heeft afgevraagd of we überhaupt wel moeten zitten, al die tijd. Tot een paar jaar geleden alarmerende berichten in de media verschenen. Over obesitas. Over slecht concentreren. Over de verwoestende impact van de hele dag maar op de kont doorbrengen. Maar hoe verander je een samenleving die is ingericht met stoelen en banken? RAAAF trok de handschoen aan die Rijksbouwmeester Frits van Dongen het bureau toewierp. Hij vroeg hun om na te denken over de toekomst van de werkplek van rijksambtenaren.

Met de installatie *The End of Sitting* presenteren zij niet zozeer een oplossing, maar zetten ze de noodzaak van verandering van de werkvloer wel als maatschappelijk issue op de agenda. Op een regenachtige donderdagmiddag ben ik uitgenodigd om de installatie te komen uitproberen.

APENROTS

Het lijkt op een apenrots, die is ingericht als speeltuin voor de moderne, werkende mens. Overall waar je kijkt kun je – al zie ik dat niet meteen – werken. Liggend, staand, hangend, voor- of achteroverleunend. Alles is van hout, geen kussentje te bekennen, want comfort is uit den boze. 'Op een gegeven moment kreeg iedereen een ergonomische stoel,' zegt Ronald Rietveld, de landschapsarchitect van RAAAF. 'Die is zó comfortabel dat je er alleen vanaf komt als je echt heel nodig moet plassen. Slechter kan niet! Als je zit, doen je bovenbeenspieren namelijk helemaal niks,' vertelt hij als hij de rots opklautert, 'terwijl die de meeste energie verbruiken. Het is veel beter als je op een dag regelmatig van houding wisselt. Dat je bijvoorbeeld staand vergadert, en vervolgens liggend een telefoontje pleegt. En kijk, zo kun je prima werken.' Hij leunt in een hoek van zeventig graden voorover tegen een wand, waar hij zijn laptop bovenop heeft gezet. Daarna loopt hij naar een kloof in de rots waar concentratieplekken zijn ingericht, waar je buiten het zicht van anderen, staand kunt werken. Zijn broer Erik, de filosoof van de twee, heeft zich inmiddels in een wand van rubberen banden genesteld. Hij demonstreert een paar posities, die volgens hem heel lekker vergaderen.

'De bedoeling is dat mensen gaan experimenteren,' zegt hij terwijl hij zachtjes op en neer deint. 'Dat ze er plezier in krijgen.' 'Als je nu staand werkt, ben je al snel het gekkie van kantoor,' valt Ronald hem bij. 'Maar wat ons betreft wordt het in 2025 de norm, dat je tijdens een werkdag vaak van positie verandert.'

HET OUDE NIEUWE WERKEN

Erik stelt voor om het interview elders op de rots te vervolgen en gebaart me dat ik hier, in dit hoekje, wel even languit kan. Als ik min of meer lig, wijst hij naar het wandje waar mijn achterste nu tegenaan leunt: 'Zet hier je voeten maar neer.' Met mijn knieën omhoog kan ik mijn schrijfblok inderdaad fijn tegen mijn bovenbenen leggen. Aan de andere kant van het gangpad bevindt Erik zich inmiddels ook in horizontale toestand. Wat nou als hij mijn baas was, en we zo een functioneringsgesprek zouden voeren? 'Jaha,' lacht Erik, 'Het gaat wel iets doen met de onderlinge verhoudingen op het werk.' Ik vraag hem of we wel terug willen naar de kantoortuin, net nu we gewend waren aan het nieuwe werken. 'Het nieuwe werken werkt niet. Bedrijven als Yahoo zijn er allang van teruggekomen. Het probleem van thuiswerken is dat je je collega's veel minder tegenkomt. De spontane kennisuitwisseling blijft uit.'

En kennisuitwisseling is iets wat RAAAF juist wil stimuleren. Zelf opereert het bureau op het grensvlak van wetenschap, architectuur en kunst en betreft daarom altijd, ook voor dit project, specialisten uit andere disciplines. Hun visie op *The End of Sitting* ontwikkelden ze samen met beeldend kunstenaar Barbara Visser. Om die visie te verhelderen maakte zij een animatiefilm waarin te zien is hoe de werkvloer van de toekomst – zonder kantoorstoele – gebruikt zou kunnen worden. Een bewegingswetenschapper gaat met een camera vastleggen en bestuderen hoe de installatie het bewegingspatroon van mensen beïnvloedt. Twee groepen studenten gaan een halve dag op de installatie werken, om te onderzoeken wat die met hun concentratie en resultaten doet. 'Het project is niet bedoeld om voor te schrijven hoe het moet, maar om andere ontwerpers iets aan te reiken waarmee ze verder kunnen,' zegt Erik. Dat hun installatie nog veel reactie gaat uitlokken, daar zijn ze zeker van. 'Met deze manier van denken willen we veel ontwerpers uitdagen. Want het op de buik liggend of staand werken vraagt misschien ook wel weer om nieuwe tools.' Goed. Terug naar de kantoortuin dus, *working 9 to 5*. Als dat straks betekent dat ik 's avonds niet naar de sportschool hoef, vind ik het sowieso een vondst.